

ULA/319/04.03.01/2018

25 § Urjalan kunnan kotouttamisohjelma 2022

KH 13.6.2022
§ 116

Laki kotoutumisen edistämisestä 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Kotouttamislaki määrittelee maakunnan ja kunnan roolin kotouttamislaissa seuraavasti: ”Maakunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta maakunnassa. Maakunnat sovittavat yhteen kotoutumisen suunnittelun alueensa kuntien kanssa. Kunnat säilyvät lain myötä keskeisinä kotouttamisen toimijoina. Kunnilla on velvoite vastata kunnan maahanmuuttaja-asukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden suunnittelusta, kehittämisestä ja järjestämisestä kuntatasolla.”

Urjalan kuntaan on vuonna 2018 laadittu ja hyväksytty kotouttamisohjelma. Kevään 2022 aikana kotouttamisohjelmaa on päivitetty nykytilannetta palvelevaksi. Kotouttamisohjelmassa huomioidaan uutena muun muassa tilapäisen suojelun statuksen omaavat kuntalaiset. Päivitystyöstä on vastannut maahanmuuttotyötä koordinoiva työnsuunnittelija Juha Tuominen sekä koordinointityötä tukeva ohjausryhmä, joka perustettiin Ukrainasta tapahtuvan maahanmuuton myötä.

Ohjelma tulee ottaa huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa

Liite: Kotouttamisohjelma 2022

Lisätiedot: työnsuunnittelija Juha Tuominen, puh. 040 335 4352

Kunnanjohtajan päätösehdotus:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan kotouttamisohjelman.

Kunnanhallituksen päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Ote valtuusto

KV 20.6.2022 § 25

Liite: Kotouttamisohjelma 2022

Kunnanhallituksen päätösehdotus:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan kotouttamisohjelman.

Valtuuston päätös:

Valtuusto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Ote

työsuunnittelija Tuominen

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa Urjalassa, 22.06.2022

URJALAN KUNNAN KOTOUTTAMISOHJELMA 2022

Kunnanvaltuusto 20.06.2022 (§)

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	2
2	KOTOUTTAMISOHJELMAN LINJAUKSET.....	5
2.1	Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen.....	5
2.2	Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatimien.....	6
2.2.1	TE-toimistojen kotoutumissuunnitelma.....	7
2.2.2	Seuranta ja tarkistaminen.....	7
2.3	Tarve erityisille toimenpiteille.....	8
3	KIINTIÖPAKOLAISTEN VASTAANOTTO.....	8
3.1	Kiintiöpakolaisten kotoutumista edistävät toimenpiteet.....	9
4	TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVIEN TAI HAKEVIEN VASTAANOTTO.....	9
4.1	Tilapäistä suojelua saavien kotoutumista edistävät toimenpiteet.....	9
5	LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT.....	10
5.1	Neuvola.....	10
5.2	Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen.....	10
5.3	Esiopetus.....	11
5.4	Perusopetus.....	12
5.5	Valmistava opetus.....	12
5.6	Oman äidinkielen ja uskonnon opetus.....	13
6	AIKUISIKÄISTEN JA YLI 16-VUOTIAIDEN KOTOUTUMISEN TUKEMINEN.....	13
6.1	Maahanmuuttajien työllistyminen.....	14
6.2	Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus.....	15
6.3	Kunnan työllistävät palvelut.....	15
7	KOTOUTUMISTA TUKEVAT KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT.....	15
7.1	Nuorisotyö.....	16
7.2	Liikunta ja vapaa-aikatoimi.....	16
8	KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT SOSIAALIPALVELUT.....	16
9	KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TERVEYSPALVELUT.....	17
10	MONIALAINEN VERKOSTOYHTEISTYÖ ERI TAHOJEN KANSSA.....	19
10.1	TE-toimistot.....	20
10.2	Poliisi.....	20
10.3	Kansaneläkelaitos, Kela.....	21
10.4	Maistraatti.....	21
10.5	ELY-keskus.....	21
10.6	Asuminen.....	22
11	HENKILÖSTÖN KOULUTUS.....	22
12	TULKKIPALVELUT.....	23
13	LÄHTEET.....	24
14	LISÄTIETOA.....	25

1 JOHDANTO

Urdala on asukaslähtöisesti ja tavoitteellisesti toimiva luonnonläheinen kulttuurikunta, jossa on hyvät edellytykset elää, työskennellä ja yrittää. Urdalan asukasluku on 4669 henkilöä, joista ulkomaankansalaisia on 103, joka on 2,2 % kuntalaisista. Urdalassa kohtaavat perinne ja nykyaika. Kauniit maisemat, järvalueet, maalaisidyllit ja luonnonrauha sekä toisaalta dynaaminen yritystoiminta, korkeatasoinen teollinen tuotanto ja osaaminen ovat Urdalalle ominaisia. Pinta-alaltaan laajassa ja ympäristöltään moni-ilmeisessä kunnassa on myös useita mielenkiintoisia matkailukohteita; kulttuuria ja teollista perinnettä Väinö Linnan lapsuudenmaisemista Nuutajärven lasituotantoon.

Kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta kehitetään kunnan strategian mukaisesti. Yksi tavoite Urdalan kunnan strategiassa on vastuullinen kodikkuus, jossa yhdistyy yhteisöllisyyden vahvistaminen ja hyvinvoinnin lisääminen.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan viranomaisilla on velvollisuus kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Suomen maahanmuuttopolitiikka ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelu perustuvat hallituksen linjaamiin tavoitteisiin, EU:n yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan sekä kansainvälisiin sopimuksiin. Sopimuksista tärkeimpiä ovat Euroopan ihmisoikeussopimus, kidutuksen vastainen yleissopimus, lapsen oikeuksien sopimus ja Geneven pakolaissopimus. Samalla kun liikkuvuutta sujuvoitetaan, tavoitteena on pitää maahanmuutto Suomeen hallittuna. Hallittu maahanmuutto ottaa huomioon ulkomaalaisten oikeusaseman turvaamisen, kansainväliset velvoitteet sekä yhteiskunnan kestokyvyn ja turvallisuuden.

Kotouttamisohjelma on osa laajempaa kuntastrategiaa

Kotouttamisohjelma on yksi ohjelmista ja suunnitelmista, joiden tulee perustua kuntastrategiaan. Lisäksi kunnan kotouttamisohjelmassa on hyvä heijastella niitä teemoja, joita nostetaan esiin Valtion kotouttamisohjelmassa (VALKO). VALKO on laadittu hallituskausittain viemään eteenpäin hallitusohjelman teemoja, jotka liittyvät kotouttamiseen. Pääministeri Marinin hallituskaudelle VALKOA tosin ei ole laadittu vaan sen on korvannut eduskunnalle 2021 annettu selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista.

Kunta päättää strategiassaan kehittämislinjauksensa ja tavoitteensa. Eri suunnitelmissa ja ohjelmissa sovitaan tarkemmin siitä, miten, kuka ja millä resursseilla nämä linjaukset ja tavoitteet toimeenpannaan.

Lakiin kotoutumisen edistämisestä on kirjattu kunnan kotouttamisohjelmasta: ”Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma (32 §). Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä”. Lisäksi kuntalaki toteaa: ”Kotouttamisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 65 §)”.

On otettava huomioon, että vaikka kuntastrategia ei erikseen mainitse maahanmuuttajia linjausten kohderyhmänä, kuntalaisia koskevat linjaukset koskevat myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajat ovat kunnan asukkaita, kun kunta on kirjattu heidän asuinpaikakseen. Kaikki lapsia, varhaiskasvatusta, terveyttä, sivistystointia tai vanhuksia koskevat linjaukset koskevat myös maahanmuuttajia. Tämän lisäksi tarvitaan erillinen kotouttamisohjelma, jotta maahanmuuttajien kotoutumista tuetaan kunnan kaikkien toimijoiden yhteistyönä.

Kunnalle pakolaisten vastaanottaminen on vapaaehtoista ja sopimukseen perustuvaa. Kunnalle korvataan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset osittain

täysimääräisesti kustannusperusteella ja osittain laskennallisesti. Lainsäädäntö edellyttää kunnilta voimassa olevaa kotouttamisohjelmaa, mutta kyse ei ole vain muodollisuudesta, jolla tehdään kuntakorvaukset mahdollisiksi tai täytetään lainsäädännölliset velvoitteet. Kotouttamisohjelman merkitys kannattaa siis sovittaa kunnan tilanteen, koon ja sijainnin mukaan eli paikalliseen todellisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että eri kunnat voivat soveltaa myös Valtion kotouttamisohjelmaa VALKOa, omien edellytystensä mukaan. Kotouttamisohjelma on siis laajuudeltaan vastaava kuin kunta, jossa se on laadittu.

Kotouttamisohjelma ei ole kunnan kotoutumisen toimintakertomus, eikä myöskään ohjeistus työntekijälle. Kunnassa jo toimivat perusasiat eivät kaipa kertausta. Teema otetaan kotouttamisohjelmaan ainoastaan, mikäli se kaipa merkittävää kehittämistä ja erityisesti poikkihallinnollista ja sektorien välistä huomiota. Urjalan kunta on aiemmin ollut osana Pirkanmaan kotouttamisohjelmaa. Kotouttamisohjelma on yksi kunnan hyvinvointisuunnitelman alaohjelmista. Kotouttamisohjelmaan kirjataan kotouttamistyölle asetettavat tavoitteet ja niiden toteutumisesta raportoidaan hyvinvointikertomuksen yhteydessä. Seurannasta ja päivittämisestä vastaa Koto-ryhmä, joka laatii mittarit eri toimenpiteiden tavoitteiden toteutumiselle. Ohjelma sisältää sekä uusia että käynnissä olevia toimenpiteitä. Yhteistyökumppanuuksia vahvistetaan niin kunnan sisällä kuin kunnan ulkopuolisten toimijoiden kesken. Toimijoiden rooleista ja tehtävistä sovitaan päällekkäisten toimenpiteiden ja toimintojen välttämiseksi. Kotouttamisohjelman toteutusta seurataan tilinpäätöksen ja talousarviovalmistelun yhteydessä. Kotouttamisohjelma päivitetään kotouttamislain mukaisesti valtuustokausittain eli neljän vuoden välein.

Laki kotouttamisen edistämisestä (KOTOL 30.12.2010/1386) soveltamisala koskee kaikkia maahanmuuttajia ja edellyttää viranomaisten kehittävän kotoutumiseen liittyvää monialaista yhteistyötä. Lisää kotouttamisinfoa löytyy www.kotouttaminen.fi. Lain lähtökohtana on perusoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen. Painopiste on maahantulon alkuvaiheessa, johon luodaan johdonmukainen toimenpiteiden jatkumo: perustieto Suomesta, ohjaus ja neuvonta palveluihin, alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa mm. järjestämällä koulutusta. Tavoitteena on myös vahvistaa viranomaisten yhteistä strategista suunnittelua ja monialaista yhteistyötä (KOTOL 29 §).

Asiakasryhmiä ovat:

- Kiintiöpakolaiset
- Myönteisen oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat
- Tilapäistä suojelua saavat
- Edeltävien asiakkaiden myöhemmin Suomeen saapuvat perheenjäsenet.
- Muut maahanmuuttajat (esim. työ, opiskelu, avioliitto, paluumuuttajat)

Maahanmuuton ja kotouttamiseen liittyvien tehtävien hallinnollinen koordinaatio on koottu 7:lle ELY-keskukselle. TE-toimistot vastaa työn- ja opiskelun osalta toiminnallisesta ohjauksesta. ELYn keskeinen tehtävä on toimeenpanna kotouttamislaki ja seurata sen toteutumista alueellisesti. Henkilöllä, joka hoitaa maahanmuuttajien asioita, tulee olla maahanmuuttoprosessin eri vaiheet hallinnassa.

Urjalassa tehtävää hoitaa Koto-ryhmä, johon on nimetty maahanmuuttokoordinaattorin tehtävää hoitava henkilö sekä tälle ohjausryhmä.

Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi. Maahanmuuttajien oma aktiivisuus on merkittävää kotoutumisen onnistumisessa. Maahanmuuttajien oikeudet suomalaisen yhteiskunnan palveluihin ja etuuksiin määräytyvät maassaolostatuksen perusteella.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot
Turvapaikanhakijoiden kuntaan tulo tapahtuu hallitusti ja suunnitelmallisesti	Kunta varautuu vastaanottamaan pakolaisia sopimuksen mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki toimialat yhdessä - Koto-ryhmä koordinoi (sosiaalitoimi) - Urjalan talot Oy
Maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa ja opastusta asunnon hankinnassa sekä asumiseen liittyvissä asioissa	Asunnon haun ohjaus	<ul style="list-style-type: none"> - Urjalan talot Oy - Sosiaalitoimi - Koto-ryhmä - (sosiaalitoimi)
Tarvittavien asuntojen järjestäminen kunnan vastaanottamille turvapaikanhakijoille	Joustavan toimintaprosessin rakentaminen kunnan vuokra-asuntojen luovuttamiseen	<ul style="list-style-type: none"> - Urjalan talot oy - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi)
Kotoutumisen tukeminen ja seuranta	Kokonaisvaltaisen kotoutumisen tukeminen Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> - Terveystieteiden keskus - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi) - Koulu - Päivähoito - Liikuntatoimi - 3. sektori - vapaaehtoiset

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Maahanmuuttaja	On yleiskäsite kuvaamaan henkilöä, joka oleskelee maassa ja jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai myönnetty oleskelukortti.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan.
Tilapäinen suojelu	Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut ihmisten joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.

Kiintiöpakolainen	On henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun UNHCR:n myöntämä pakolaisen asema.
Paluumuuttaja	On ulkосуomalainen, joka on asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen.
Kotouttaminen	Tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. Sillä tarkoitetaan maahanmuuttajien ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä.

2 KOTOUTTAMISOHJELMAN LINJAUKSET

Paikallinen kotouttamistyö on eri viranomaisten välistä yhteistyötä, joka perustuu kotouttamislakiin ja sieltä monialaiseen yhteistyövelvoitteeseen (KOTOL 31 §).

Lapselle sosiaalisten suhteiden luominen on tärkeää. Tärkeää on opettaa vanhemmille länsimaalaisia kasvatustapoja. Vanhemmat ovat aina lastensa ensisijaisia kasvattajia, joten vanhempien kotouttamiseen ja vanhempien tukemista pyritään vahvistamaan. Lapsen kotouttamisessa korostuu suuressa roolissa koulu- ja päiväkot-, sekä neuvola. Kotouttamisessa tärkeänä on osana perheiden oman kielen ja kulttuurin säilyminen, joita tulisi huomioida ja ylläpitää. Kotoutumisen onnistuminen edellyttää maahanmuuttajilta aktiivista osallistumista yhteiskunnassa toimimiseen tarvittavien tietojen ja taitojen hankintaan mm. suomen kielen opiskelu, yhteiskunnan toimintatapojen ja kulttuurin tuntemus.

Kunnat, jotka vastaanottavat pakolaisia ovat veloitettuja tekemään kotouttamisohjelman, jossa kunnan eri toimijoita vastuutetaan kotouttamiseen. Kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnan kunnanvaltuustossa (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 32 §) ja tarkistetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110 § mukaista talousarvioita ja -suunnitelmaa laadittaessa. Urjalan kunnalla on ns. avoin sopimus kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta, 10 henkilöä / vuosi (KOTOL 32§ ja 33§). Tämä tarkoittaa, että ELY-keskus neuvottelee tapauskohtaisesti kunnan kanssa pakolaisten vastaanotosta vuosittain. Vapaaehtoisten tukeminen kotouttamisessa on suuri ja tärkeä osa. Kunnan kannattaa panostaa vapaaehtoisten rekrytointiin.

2.1 Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen

Kunnan on lakisääteisesti huolehdittava osaltaan maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta, neuvonnasta ja tiedottamisen toteutumisesta sekä perustiedon antamisesta suomalaisesta yhteiskunnasta (KOTOL 7§). Viestintäkäytäntöjä yhtenäistetään ja tarvittava tieto pyritään saamaan kaikkien sitä tarvitsevien ulottuville. Alkuvaiheen viestinnässä avainasemassa ovat kohtaamiset ja selkokielliset tekstit.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Urjalassa asuva maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kotikunnastaan ja palveluista Varmistetaan, että maahanmuuttaja löytää tarvitsemansa palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Selkokieliset ohjeet ja esitteitä eri kielillä - Kunnan www-sivuja päivitetään vastaamaan paremmin maahanmuuttajien tarpeita. - Sivuston kieliversioita kehitetään ja maahanmuuttajille kohdennettua informaatiota lisätään (selkokieliesitteet) 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki toimialat - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi)
Kunnan sisäisen viestinnän avulla jaetaan tietoa henkilöstölle ja tuetaan maahanmuuttajien kanssa tehtävää työtä	Yhteistyötahojen säännölliset tapaamiset vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki toimialat palvelujensa osalta - Nimetyt yhteyshenkilöt / yhteystiedot maahanmuutto-koordinaattorille - Maahanmuuttokoordinaattori koolle kutsujana
Vakiinnutetaan viestintäyhteistyö eri yhteistyökumppanien kanssa	Luodaan viestintäverkosto yhteistyökumppaneiden kesken	<ul style="list-style-type: none"> - Nimetyt yhteyshenkilöt/yhteystiedot maahanmuutto-koordinaattorille

2.2 Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatimien

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan kotoutumisvalmiuksia sekä elämäntilannetta ja siitä johtuvia palvelutarpeita. Alkukartoituksen pohjalta laaditaan tarvittaessa kotoutumissuunnitelma. TE-toimistot vastaa työnhakijoiksi ilmoittautuneiden alkukartoituksesta. Alkukartoituksessa tarkentuvat kielitaito tai luku- ja kirjoitustaito, työllistymis- ja opiskelumahdollisuudet. Alkukartoitukseen liittyvän haastattelun tekee maahanmuuttajien palveluun erikoistunut asiantuntija. Näin varmistetaan palveluprosessin käynnistyminen. Kunnan vastuulla on työvoiman ulkopuolella olevien alkukartoitus (KOTOL 10 §). Kunta voi tehdä alkukartoituksen sitä pyytäneelle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan tarvitsevan alkukartoitusta. Tällöin kunta saa jo varhain mahdollisuuden tunnistaa tarpeet kotoutumista edistäviin palveluihin.

Alkukartoituksessa ideana on selvittää taustat ja voimavarat. Selvitetään asiakkaan subjektiivisia oikeuksia eri palveluihin (KOTOL 9-10 §). Arviointi tehdään 3 kk aikana, alkaen pyynnöstä tai kuntaan muutosta. Arvioinnista tehdään sitten kotouttamissuunnitelma. Myös suunnitelmaa arvioidaan. kotouttamissuunnitelman seurannan määrittelee kotouttamislaissa 18 §. Kotouttamissuunnitelma laaditaan henkilölle, jos alkukartoituksen perusteella arvioidaan, että suunnitelma edistäisi hänen kotoutumistaan. Kotoutumissuunnitelman laatiminen käynnistetään viimeistään kahden viikon kuluttua alkukartoituksen

jälkeen. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, TE-toimistojen ja maahanmuuttajan kesken.

Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovittava yhteen. Suunnitelmassa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan koko perheen tilanne ja palvelujen tarve. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä (KOTOL 13 §). Kiintiöpakolaisperheiden lapsille tehdään oma kotouttamissuunnitelma (KOTOL 11-18 §). Kun kotoutumissuunnitelma tehdään kunnassa, on tärkeää, että suunnitelman tiedot yhdistetään muihin kunnassa tehtäviin palvelusuunnitelmiin (esim. päivähoido, perusopetus, lastensuojelu, vammaispalvelut). Kotoutumissuunnitelman toteuttaminen vaatii monialaista yhteistyötä. Kotoutumissuunnitelma ei voi olla sisällöltään eikä kestoaltaan kaavamainen. Maahanmuuttokoordinaattori laatii kotouttamissuunnitelman yhteistyössä muiden tahojen kanssa ja seuraa kotouttamissuunnitelmaa yhdessä asiakkaan kanssa.

Ensimmäinen kunnan tekemä kotouttamissuunnitelma tehdään vuodeksi. Vuoden välein on suunnitelman arviointi. Tämä sen takia, koska eteen voi tulla esim. raskaus, sairaus, vamma tai onnettomuus, joka vaikuttaa jo tehtyyn suunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan myös sopia oman äidinkielen opetuksesta ja yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta. Suunnitelmassa huomioidaan luku- ja kirjoitustaidon ja/tai perusopetusta täydentävän opetuksen tarve. Aktiivinen kotouttamisjakso on Suomessa määrätty 3 vuotta kestäväksi. Erityisesti vanhemmille annetaan tietoa ja neuvontaa lapsiperheille suunnatuista palveluista sekä suomalaisen yhteiskunnan perheitä koskevasta lainsäädännöstä ja käytännöistä. Kolme vuotta kestävää kotouttamista voidaan venyttää kahdella vuodella, jos kotouttaminen vaatii erityistoimenpiteitä, kuten vakava sairaus. Viisi vuotta tarkoittaa, että kotoutuja erityispalveluiden piirissä. Kahden vuoden lisäajan voi saada mm. kidutusta kokeneet tai ikääntynyt ihminen.

2.2.1 TE-toimistojen kotoutumissuunnitelma

TE-toimistoissa laaditussa kotoutumissuunnitelmassa sovitaan niistä kotoutumista edistävistä palveluista, joiden avulla tuetaan maahanmuuttajan työllistymistä tai koulutukseen sijoittumista.

Osallistuminen kotoutumiskoulukseen, kuten suomen ja ruotsin kielen opiskeluun on useimmiten ensimmäinen kotoutumissuunnitelmassa sovittu palvelu. Järjestämisvastuu koulutuksesta on OKM:llä. Suurin osa koulutuksesta on vapaan sivistystyön kentällä. Kyseessä on 100 % korvattua koulutusta ja edellyttää kotouttamissuunnitelmaa, joko kunnassa tai TE-toimistoissa tehtyä. Etelä-Pirkanmaalla suomen kielen opintoja järjestää mm. Valkeakoski-opisto. Koulutus koskee kokopäiväisen koulutuksen lisäksi myös esim. 4 tuntia viikossa järjestettävää koulutusta. TE-toimistojen ja kuntakokeilun asiakkaille opetusta pitää olla vähintään 20 tuntia viikossa, jos halutaan opiskella työttömyysetuudella tuetussa omaehtoisessa opiskelussa.

2.2.2 Seuranta ja tarkistaminen

Kotoutumissuunnitelman laatimisesta vastaavan viranomaisen (kunnan/TE-toimistot) on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista kotoutumislain mukaisesti (18 §). Kotoutumissuunnitelman laatiminen on täydentyvä prosessi ja suunnitelmaa tulee tarpeen mukaan päivittää vastaamaan muuttuneita olosuhteita tai tavoitteita.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa.

TE-toimistojen on tarkistettava kotoutumissuunnitelma työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta (JTYPL 2 luku 6 §). Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä.

2.3 Tarve erityisille toimenpiteille

Kotoutumislaisissa säädetään muista kotoutumista tukevista ja edistävästä toimenpiteistä ja palveluista, jotka tulee huomioida sekä kotouttamisohjelmia että kotoutumissuunnitelmia tehtäessä ja toteutettaessa (KOTOL § 26). Toimenpiteet kirjataan kotoutumissuunnitelmaan maahanmuuttajan henkilökohtaisen tarpeen mukaisesti. Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevalla maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamisen palveluita mm. sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella. Erityisiä toimenpiteitä voivat tarvita esimerkiksi ikääntyneet, yksinhuoltajat, kidutusta kokeneet sekä lastensuojelun toimenpiteitä tarvitsevat lapset ja nuoret.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan henkilön palveluita ja tukitoimia voivat olla mm:

- trauman kokeneiden maahanmuuttajien erityispalveluiden järjestäminen
- vamman, sairauden tai muun syyn takia erityispalveluita tarvitsevan maahanmuuttajan tarvitsemasta
- tuesta ja kuntoutuksesta huolehtiminen
- lastensuojelutarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen
- tuen tarjoaminen haavoittuvassa asemassa olevalle, mm:
- ihmiskaupan uhrille
- päihde-, väkivalta-, terveys- tai mielenterveysongelmien kanssa tai niiden vaikutuspiirissä elävälle henkilölle
- sukupuolen, iän, vamman, sairauden tai muun takia syrjäytyneelle tai syrjäytymisuhan alla elävälle henkilölle.

3 KIINTIÖPAKOLAISTEN VASTAANOTTO

Vuosittain Suomi vastaanottaa pakolaiskiintiössä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n esitysten pohjalta eri maista. Eduskunta päättää vuosittain kiintiöpakolaismäärän budjettikäsittelyn yhteydessä. Suomen vuosittainen pakolaiskiintiö on ollut viime vuosina 750-1050 henkilöä. Maahanmuuttovirasto (Migri) vastaa kiintiöpakolaisten uudelleensijoittamisprosessista kuntiin yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Kiintiöpakolaisina valitaan henkilöitä, jotka ovat jo pakolaisina jossain toisessa maassa ja joita UNHCR esittää uudelleensijoitettaviksi. UNHCR katsoo heidän olevan pakolaisia ja pyrkii uudelleen sijoittamaan heidät maihin, joissa heillä on mahdollisuus aloittaa uusi elämä. Pakolaisten uudelleensijoittamisella tarkoitetaan pakolaisten valintaa ja siirtoa ensimmäisestä turvapaikkamaasta johonkin toiseen valtioon, joka on valmis myöntämään pakolaisille oleskeluluvan.

UNHCR esittää otettavaksi joukon henkilöitä, joista Suomen viranomaiset valitsevat Suomeen otettavat kiintiöpakolaiset. Valinta suoritetaan yleensä haastattelumatkojen perusteella. Maahanmuuttovirasto päättää oleskeluluvan myöntämisestä. UNHCR:n esittäminä kiintiöpakolaisina Suomeen saapuvat henkilöt saavat pakolaisaseman. EU:ssa tulevaisuuden suuntana on se, että ns. spontaani turvapaikkojen hakeminen vähenee ja uudelleensijoittamisen ja humanitaarisen maahanpääsyn osuus kasvaa.

Pakolaisten vastaanotto edellyttää moniammatillista kaikkien kunnan toimialojen yhteistyötä. Maahanmuuttajien vähäisestä määrästä johtuen Urjalan kunnalla ei ole ollut tarvetta keskittää maahanmuuttajien palveluja omaan yksikköön. Tarvittavat palvelut tuotetaan osana kaikille kuntalaisille tarkoitettuja palveluja. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan pakolaisten tarvitsemat erityistarpeet. Vastaanottotyön tavoitteena on antaa asumisen ja itsenäisen elämisen perusvalmiudet uusille kuntalaisille.

3.1 Kiintiöpakolaisten kotoutumista edistävät toimenpiteet

Pakolaisten vastaanottotyö alkaa huolellisella suunnittelulla, ennen kuin he ovat edes saapuneet kuntaan. Alkuvaiheen kotouttamista koordinoi maahanmuuttokoordinaattori. Vastaanottotyön onnistuminen edellyttää hyvää verkostotyötä ja selkeästi sovittuja tehtäviä yhteistyökumppaneiden kesken. Tärkeää on alkuvaiheen intensiivinen kotouttamistyö. Sujuvan vastaanoton hallinnoimiseksi Urjalaan on nimetty maahanmuuttokoordinaattori sekä tälle ohjausryhmä. Maahanmuuttokoordinaattorin puheille pakolaiset pääsevät alkuvaiheessa ilman ajanvarausta. Maahanmuuttokoordinaattori tekee vastaanoton valmisteluja sekä toimii yhteyshenkilönä perheiden ja eri toimijoiden välillä. Jokainen toimija kunnassa hoitaa oman tehtävänsä pakolaisten osalta. Yhteistyökumppanit kertovat kiintiöpakolaisten tulosta omissa työyhteisöissään ja omalta osaltaan ottavat vastuun pakolaisten asioista. Yhteistyössä kunnan työntekijät arvioivat, miten pakolaisen kotoutuminen sujuu eri toimijoiden näkökulmasta.

4 TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVIEN TAI HAKEVIEN VASTAANOTTO

Maaliskuussa 2022 Suomi otti käyttöön EU:n tilapäisen suojelun direktiivin, kun Suomeen alkoi saapua ukrainalaisia turvapaikanhakijoita Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Vastaanottokeskukset täyttyivät nopeasti sodan ensikuukausina, ja monet ukrainalaiset saivat turvautua yksityismajoitukseen suomalaisten tarjottuaan kotejaan majoitusta varten. Myös Urjalassa aktivoiduttiin auttamaan. Urjalan kunta linjasi tarjoavansa majoitusta Urjalan Talot Oy:n kautta. Myöhemmin tilanteen vakiinnuttua Migri otti käyttöön ns. kuntamallin kunnan tarjoamien asuntojen ja työvoiman kustannusten korvaamiseksi.

Tilapäistä suojelua hakevien tai saavien ihmisten majoitus on kunnalle vapaaehtoista. Kunta saa korvauksen jokaisesta majoittamastaan tilapäistä suojelua saaneesta henkilöstä. Korvaus lasketaan henkilöittäin majoittamispäivien mukaan.

4.1 Tilapäistä suojelua saavien kotoutumista edistävät toimenpiteet

Kunta yhdessä Urjalan Talot Oy:n kanssa sopivat kuntaan tulevien tilapäistä suojelua hakevien tai saaneiden henkilöiden majoituksen järjestämisestä. Maahanmuuttokoordinaattori ottaa vastaan Urjalaan tulevat henkilöt ja osoittaa heille asunnon. Tulijoiden asettuessa heidän tilanteensa selvitetään. Tarpeen vaatiessa heidät ohjataan niiden palveluiden piiriin joita ko. henkilöt tarvitsevat. Ohjaus- ja neuvontatyössä korostuu välitön, kuunteleva ja henkilökohtainen työote. Maahanmuuttokoordinaattori pitää yllä matalan kynnyksen vastaanottoa, jotta maahanmuuttajat saavat mahdollisimman nopeasti vastauksia heitä askarruttaviin kysymyksiin. Koordinoinnissa on tärkeää pitää yllä toimivaa suhdetta yhteistyöverkoston muihin toimijoihin kautta linjan (kts. luku 10).

5 LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa.

Maahanmuuttajaperheillä on oikeus säilyttää oma perhekäsityksensä, mutta lasten oikeuksissa on noudatettava Suomen lainsäädäntöä. Tasavertainen osallistuminen koulutukseen, työelämään tai muuhun sosiaaliseen toimintaan saattaa olla vaikeaa perhekulttuurista ja sukupuolirooleista johtuen. Kotoutumisen yksi tavoite on turvata myös naisten ja tyttöjen tasavertainen osallistuminen sekä perusoikeuksien toteutuminen.

Maahanmuuttajaperheiden kotouttaminen edellyttää eri viranomaisten ja maahanmuuttajien yhteistyötä. Perheiden erilaiset elämäntilanteet tulee ottaa huomioon joka palveluorganisaatiossa.

Maahanmuuttajaperheiden kotouttamisessa tulee ottaa huomioon erityisesti lasten ja nuorten näkökulma. Vanhemmat ovat aina lastensa ensisijaisia kasvattajia, siksi lasten kotoutumisen kannalta onkin tärkeää, että vanhempien kotoutumista ja vanhemmuuden edellytyksiä tuetaan. Kahdessa kulttuurissa elävää maahanmuuttajalasta ja -nuorta voidaan parhaiten tukea, kun toimitaan hyvässä yhteistyössä kaikkien perheenjäsenten kanssa.

5.1 Neuvola

Neuvolassa huomioidaan maahanmuuttajaperheiden kulttuurinen tausta. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu vievät usein keskimääräistä enemmän aikaa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin ja vastaanotolle varataan tarvittaessa kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna. Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Vanhemmat tarvitsevat kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Maahanmuuttajat tarvitsevat tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Henkilökunnan osaamista lisätään tarvittaessa, jotta he osaavat tunnistaa merkit perheväkivallasta ja huomioida kulttuurillisia näkemyseroja ja toimintamalleja. Tulkin ammatillisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina. Katso linkki: Monikielinen lastensuojelun infisivusto maahanmuuttajille: www.lastensuojelu.info

5.2 Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen

Maahanmuuttajaperheitä ohjataan hakemaan päivähoito lapsen suomen kielitaidon kehittämisen ja suomalaiseen kulttuuriin tutustumisen edistämiseksi. Päivähoidon aloitusvaiheessa lapselle voidaan myöntää kahdenpaikkaisuus. Arvioidaan lapsen tuen tarvetta ja laaditaan Suomi toisena kielenä suunnitelma (S2-suunnitelma).

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Perheen ja lapsen kotouttaminen	Vanhempia ohjataan varhaiskasvatuksen piiriin	- Varhaiskasvatus - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi)
Vanhemmuuden vahvistaminen ja osallisuuden lisääminen	Tuetaan vanhemmuutta Kiintiöpakolaislapsille oma kotouttamissuunnitelma	- Sosiaalitoimi - Lasten ja nuorten psykologi
Toiminnallinen kaksikielisyys	Suomi toisena kielenä (S2)-suunnitelma	- Varhaiskasvatus

Urjalan kunnassa on yksi päiväkotikielinen sekä perhepäivähoitoa. Päivähoidon henkilöstö kohtaa arjessaan perheen, joka saattaa olla vasta tutustumassa suomalaiseen yhteiskuntaan lukuisine ohjeineen ja sääntöineen sekä erilaisine tapoineen. Henkilöstöltä tarvitaan vuorovaikutustaitoja ja lapsen sekä vanhempien kieli- ja kulttuuritaustan huomioimista. Päiväkotia tiedotetaan maahanmuuttajalapsesta ja hänen mahdollisista erityistarpeista ennen päivähoiton aloittamista. Päiväkodit antavat tietoa vanhemmille ja tukevat lasten kasvatuksessa ja sitä kautta perheiden kotoutumista. Maahanmuuttajataustaiset lapset sijoitetaan päivähoitoon suomenkielisten lasten joukkoon ottaen kuitenkin huomioon kunkin lapsen yksilölliset erityistarpeet. Vanhempien toiveita hoitoon liittyvistä asioista pyritään kunnioittamaan ja toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, johon on maahanmuuttajalapsille laadittu omat tavoitteet. Lisäksi kiintiöpakolaislapsille laaditaan oma kotouttamissuunnitelma, jonka avulla varmistetaan riittävän kattava yhteistyö eri tahojen välillä sekä hyvä tiedonkulku. Maahanmuuttokoordinaattori on koolle kutsujana, joka myös valvoo kotouttamissuunnitelman seuranta- ja konsultointiyhteistyötä ja perhettä lapsen asioissa (eli toimii ns. omatyöntekijänä perheelle).

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää. Perheiden kanssa käytetään selkokieltä. Päiväkotikielinen osaltaan tukee vanhempia omatoimisuuteen mm. kirjoittamalla tiedotteita ym. selkosuomella, tarvittaessa hyödynnetään kuvia (ohjeita myös eri kielille käännettynä). Lapsia ei käytetä tulkkeina. Päiväkodissa testataan lapsen kielitaitoa ja arvioidaan kouluvalmiuksia yhteistyössä perheneuvolan kanssa. Tuetaan lapsen kaksikielisyyttä ja oman kulttuuri-identiteetin rakentumista.

5.3 Esiopetus

Esiopetuksen tehtävänä on mm. edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetusta annetaan koulupäivinä keskimäärin 4 tuntia päivässä. Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtymässä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin.

5.4 Perusopetus

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan maahanmuuttajien opetuksessa on otettava huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika, aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatusta- ja opetusperinteet lähtömaassa. Huoltajat tutustutetaan suomalaisen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Toiminnallinen kaksikielisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osallistuu valmistavaan opetukseen ja siirtyy opiskeluun yleisopetuksen luokassa - Tukiopetus 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat - Valmistava opetus
Oppilas osallistuu valmistavaan opetukseen ja siirtyy opiskeluun yleisopetuksen luokassa	S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan	- Koulu ja opettajat
Oppilas saa peruskoulun päättötodistuksen ja siirtyy toisen asteen opiskeluun	<ul style="list-style-type: none"> - Tarvittavilla tukitoimilla tuetaan oppilaan opiskelua - S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat - Kuraattori, opinto-ohjaaja - Oppilashuoltoryhmä - Nuorisotyöntekijät
Oppilas saavuttaa riittävän suomen kielen tason jatkaakseen muihin opintoihin	<ul style="list-style-type: none"> - S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan - Oppilas kotoutuu suomalaiseen peruskouluun ja yhteiskuntaan 	- Koulu ja opettajat

Suomi toisena kielenä (S2) -opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. Kriteerinä tulee käyttää ainoastaan kielitaidon tasoa eikä esimerkiksi synnyinmaata, kansalaisuutta, väestörekisteriin merkittyä äidinkieltä tai Suomessa oloaika. Kielitaidon tason arvioi S2-opettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettyinä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan ”Suomi äidinkielenä”-oppimäärän sijasta.

5.5 Valmistava opetus

Valmistavaa opetusta annetaan Urjalan yhtenäiskoululla 7-17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistavaa opetusta on pääosin yhden lukuvuoden ajan. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat siirtyvät

perusopetuksen luokka-asteille, iän ja taitojen mukaisesti tai muihin opintoihin. Oppilaat saavat tehostettua tukea tarpeen mukaan.

Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Perusopetukseen valmistava opetus rahoitetaan valtionosuudella, joka on kytketty oppilaan läsnäolokuukausien määrään.

Paikallisen opetussuunnitelman laatii opetuksen järjestäjä käyttäen lähtökohtina opetussuunnitelman perusteita, valtioneuvoston määriteltyjä valtakunnallisia tavoitteita sekä soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Valmistavan opetukseen ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma henkilökohtainen opinto-ohjelma.

Kiintiöpakolaislapsille laaditaan oma kotoutumissuunnitelma yhteistyössä koulun kanssa. Opetussuunnitelman mukaan oppilasta on integroitava perusopetuksen ryhmiin valmistavan opetuksen aikana.

Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen kouluun. Koulu osaltaan tukee vanhempia omatoimisuuteen mm. kirjoittamalla tiedotteet ym. selkosuomella, Tarvittaessa hyödyntäen kuvia (ohjeita myös eri kielille käännettynä).

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja –nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa.

5.6 Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkieli on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oman äidinkielen opiskelun merkitys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokemuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Oman äidinkielen ja suomen kielen opiskelu yhdessä mahdollistavat toiminnallisen kaksikielisyyden syntymisen. Etelä-Pirkanmaalla oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lähi- tai etäopetuksena. Opetusryhmän muodostamiseksi täytyy olla vähintään neljä oppilasta lukuvuoden alussa (Opetusministeriön asetus 1777/2009). Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Opetusta on enintään kaksi ja puoli viikkotuntia. Vähemmistöuskontojen ja elämäntutkimustiedon opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella.

6 AIKUISIKÄISTEN JA YLI 16-VUOTIAIDEN KOTOUTUMISEN TUKEMINEN

Etelä-Pirkanmaalla toimivat Valkeakosken Tietotien lukio, Urjalan yhtenäiskoulu ja Väinö Linnan lukio sekä Akaan lukio Toijalassa. Tietotien lukiossa ja Akaan lukiossa toimii myös aikuislukio. Kirjoitus- ja lukutaidottomille perusopetusta järjestää vapaa sivistystoimi. Ammatillista peruskoulutusta seudulla tarjoavat esimerkiksi Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto, Forssan ammatti-instituutti ja Koulutuskeskus Tavastia Hämeenlinnassa. Maahanmuuttajat voivat suorittaa peruskoulun aikuislukioissa. Peruskoulun suorittaminen edellyttää vähintään tyydyttävää suomen kielen taitoa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Suomen kielen taidon edistäminen	Suomea ulkomaalaisille 1 ja 2 -kurssit	<ul style="list-style-type: none"> - Sivistystoimi - Kansalaisopistot - TE-toimistot
Lisätään kansalaistaitoja ja vahvistetaan sosiaalisia verkostoja	Osallistuminen opintoihin, joissa Suomen kielen taito ei välttämätön	<ul style="list-style-type: none"> - Sivistystoimi - Kansalaisopistot - Liikunta- ja nuorisotoimi

6.1 Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on Suomessa heikompi kaikissa ikäryhmissä kantaväestöön verrattuna. Suomen kielen oppiminen on avain suomalaiseen työelämään. Toisena haasteena on kotoutumiskoulutuksen jälkeen opintoihin pääseminen. Oppilaitokset edellyttävät riittävää suomen kielen taitoa. Kuntien on tarkoituksenmukaista tehdä tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajien opiskelemaan ohjauksen kanssa, jotta mahdollisimman moni aikuinen maahanmuuttaja ohjautuu tarpeisiinsa nähden sopivaan koulutukseen. Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen ja koulutuksiin ohjaaminen erilaisin käytännön toimenpitein on TE-toimistojen, Kelan ja kuntien tehtävä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajien työllistymisen parantaminen	Maahanmuuttajien huomioiminen kunnan työllisyyspalveluissa sekä TE-toimistojen kanssa tehtävässä yhteistyössä	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan työllisyyspalvelut - TE-toimistot
Maahanmuuttajien käsitys suomalaisesta työelämästä rakentuu jo oleskelun alkuvaiheessa ja heille järjestetään mahdollisuuksia tutustua työelämään	<ul style="list-style-type: none"> - Kotoutumiskoulutuksessa tutustutaan suomalaiseen työelämään - Työkokeilupaikkojen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen maahanmuuttajille kaikilla kunnan toimialoilla sekä alueen yrityksissä 	<ul style="list-style-type: none"> - TE-palvelut / Kotoutumiskoulutus - Kela - Alueen yritykset, yhdistykset ja muut toimijat - Kunnan työllisyyspalvelut

6.2 Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus

Kotoutumisen aikana TE-toimistojen tehtäviin kuuluu kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden henkilökohtainen ohjaustyö, asiakkaan motivointi sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laadinta ja toteutuksen tukeminen ja seuranta suhteessa työllistymiseen. Siihen sisältyy myös TE-toimistojen keskeisen lainsäädännön asettamien oikeuksien, velvollisuuksien ja niistä aiheutuvien seuraamusten henkilökohtainen informointi. Kotoutumisprosessi muodostuu asiakasta eteenpäin vievistä palvelukokonaisuuksista ja eri työvoimapolitiittisista toimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakaskohtaisesti. Kotoutumisprosessissa asiakas ohjataan todetun kielikoulutustarpeen ja -tason mukaisesti kielikoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä valmennuspalveluihin. Koulutus voidaan toteuttaa työvoimakoulutuksena tai omaehtoisena koulutuksena. Koulutuksen ajalta maksetaan työmarkkinatuki kotoutumistukena. Kotoutumisprosessin aikana asiakkaalla on käytössään palvelutarpeen mukaisesti kaikki TE-toimistojen, Kelan ja kunnan sosiaali- ja terveyspalveluvalikoima.

Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli samoilla periaatteilla kuin kantasuomalaistenkin palvelut.

6.3 Kunnan työllistävät palvelut

Urjalan kunnan työpajat, kuntien toimialat, yritykset, yhdistykset sekä muut 3. sektorin toimijat tarjoavat työttömille mahdollisuuden eri alojen työtehtäviin avoimissa työpaikoissa, palkkatuetussa työssä, työkokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa ja koulutusten oppisopimus- ja harjoittelupaikoissa. Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu työttömille työnhakijoille, joilla on pitkäaikaisesta työttömyydestä tms. elämäntilanteesta johtuvia vaikeuksia sijoittua työelämään ja jotka tarvitsevat erityistä tukea arjenhallintaan ja palveluiden käyttämiseen. Tavoitteena on edesauttaa ja parantaa niiden henkilöiden työ- ja toimintakykyä, joilla on oma halu muuttaa elämäntilannettaan. Maahanmuuttaja, jolla on kotouttamispalveluina osoitettu Suomen kielen opinnot, eivät voi osallistua kuntouttavaan työtoimintaan, koska heille ei voida tehdä aktivointisuunnitelmaa.

Kotoutujalle laaditaan TE-toimistojen sekä kunnan välisenä yhteistyönä kotoutumissuunnitelma, johon sisällytetään kotoutumista edistäviä toimenpiteitä kuten työllistymis-/aktivointisuunnitelmaan. Kunnan on huolehdittava, että paikalliset palvelut soveltuvat myös kotoutujalle. Kotoutujalla on samat työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet osallistua tarjottuihin palveluihin samoin kuin kantaväestölläkin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Kunta saa valtion korvausta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 3§, laki kotoutumisen edistämisestä luku 6 ja 26§ ja 45§).

7 KOTOUTUMISTA TUKEVAT KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluilla on tärkeä rooli kotoutuksessa kunnan peruspalveluna. Kotouttamislain tavoite on tukea myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kehitetään palveluita erilaisia ryhmiä ja heidän tarpeitaan paremmin vastaavaksi	Tuetaan maahanmuuttajien osallistumista palveluihin	<ul style="list-style-type: none"> - Sivistystoimi - Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut - Liikunta- ja nuorisotoimi

7.1 Nuorisotyö

Nuorisotyön, kulttuurin ja liikunnan avulla voidaan luoda yhteistoimintaa, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä sekä vahvistaa maahanmuuttajien osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

Suomessa kunnallisen nuorisotyön ohella nuorisolle järjestettävän toiminnan tuottamiseen osallistuvat monet kolmannen sektorin ja seurakuntien toimijat. Yhteisten kokoontumispaikkojen ja aktiviteettien kautta voidaan paitsi vahvistaa nuorten kiinnittymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan, myös edistää eri ryhmien välistä kanssakäymistä ja hyviä etnisiä suhteita. Kotoutumisen edistäminen taiteen ja kulttuurin avulla edistää maahanmuuttajien oman identiteetin, kielen ja kulttuurin vaalimista.

7.2 Liikunta ja vapaa-aikatoimi

Urjalan kunnassa on laaja ja monipuolinen yhdistys- ja järjestötoimijoiden kenttä (urheiluseurat, kyläseurat, kulttuuritoimijat, MLL, Martat, 4H, metsästysseurat, jne.). Lisätietoja löytyy kunnan www-sivuilta. Paikalliset urheiluseurat tarjoavat oivan mahdollisuuden maahanmuuttajille tutustua ikätovereihin ja paikalliseen liikuntakulttuuriin. Kaikki kulttuuritapahtumat ja tilaisuudet ovat avoinna kaikille. Urjalan kotisivujen tapahtumakalenterista löytyy tietoa oman paikkakunnan tapahtumista ja tilaisuuksista.

Kirjaston kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat ilmaisia. Lainattavissa on selkokielikirjoja suomeksi. Kirjaston henkilökunta opastaa kirjastokortin hankkimisessa sekä neuvoa ja ohjaa kirjastopalveluiden käytössä.

8 KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT SOSIAALIPALVELUT

Lakisääteiset sosiaalipalvelut järjestetään maahanmuuttajille samoin perustein kuin muillekin kuntalaisille. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajien omatoimista selviytymistä ja elämänhallintaa aktivoimalla

maahanmuuttajien omia voimavaroja. Palveluissa huomioidaan eri-ikäisten maahanmuuttajien erityistarpeet.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kotoutumista tuetaan tehokkaalla alkuvaiheen ohjauksella ja neuvonnalla	<ul style="list-style-type: none"> - Alkukartoitus - Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteistyössä muiden toimialojen kanssa - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi) - TE-toimistot
Korostetaan kommunikaatiota ja ymmärretyksi tulemistä	<ul style="list-style-type: none"> - Selkokielineen viestintä - Tulkkipalvelujen käyttö - Neuvonta ja ohjaus - kohtaamistilanteissa 	Kaikki työntekijät kunnassa
Kulttuuri- ja yhteiskuntanormien avaaminen ja tutuksi tuominen		

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on kuitenkin asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää esim. selkokieli ohjeita, lomakkeita eri kielillä ym. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteessa käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilatessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys.

Maahanmuuttajissa on henkilöitä, joita ei voida kotouttaa tavanomaisen työvoimakoulutuksen tai muun osallistumisen avulla. Heitä ovat 65 vuotta täyttäneet, aktiivielämänsä muualla eläneet ja täysin kouluttamattomat maahanmuuttajat sekä pitkäaikaissairaat ja vammaiset maahanmuuttajat. Pysyvästi työelämän ulkopuolelle jäävien erityisryhmien kotouttamisen tavoitteena on ohjata ja neuvoa arkielämässä selviytymiseksi, opettaa suomen kielen alkeita, kuntouttaa omatoimisuuden lisäämiseksi, järjestää sopeutumisvalmennuskursseja, opastaa sosiaalipalveluiden käyttämisessä ja tutustuttaa suomalaisiin. Erityisryhmien kotouttamisessa eri toimijoiden yhteensovittamisvastuu on sosiaali- ja terveystoimella.

9 KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TERVEYSPALVELUT

Pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tehdään terveystarkastukset Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaan, muille maahanmuuttajille tarpeen mukaan. Kunnan tulee järjestää terveyspalvelut Terveystarkastuslain (1326/2010), Kansanterveyslain (66/1972) ja erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) määräysten mukaisesti. Urjalan kunta tarjoaa maahanmuuttajille samat lakisääteiset terveys- ja sairaanhoitopalvelut kuin muillekin kuntalaisille sisältäen neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ja sairaanhoidon palvelut. Erikoissairaanhoidon palvelut tuottavat pääasiassa Tampereen yliopistollinen sairaala TAYS.

Kunta on velvollinen antamaan täysi-ikäiselle turvapaikanhakijalle vastaanottolain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiireellisen hoidon ja terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimat muut

terveyspalvelut. Välttämättömiin terveyspalveluihin kuuluvat vastaanottolain esitöiden mukaan muun muassa äitiysneuvolapalvelut ja välttämätön kroonisten sairauksien hoito. Alaikäiselle turvapaikanhakijalle kunta on vastaanottolain 26 §:n 2 momentin nojalla velvollinen antamaan samat terveyspalvelut kuin kunnassa kotikuntalaisissa tarkoitettulla tavalla asuvalle henkilölle. Vastaanottolain 7 §:n 2 momentin mukaan kunta on oikeutettu laskuttamaan palveluista aiheutuneista kustannuksista Maahanmuuttovirastoa. Kun maahanmuuttajalle on väestörekisterijärjestelmään merkitty kotikunta, on hän oikeutettu samoihin palveluihin kuin muutkin kuntalaiset.

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta antaa kunnalle ohjeet terveystarkastusten toteuttamisesta (338/2011). Oppilashuollon palvelut määräytyvät Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti.

Tilapäistä suojelua hakeneet ovat hakiessaan rekisteröity jonkin vastaanottokeskuksen asiakkaaksi. Tämän vastaanottokeskuksen kautta asiakas saa vastaanottopalveluina muut terveydenhuollon palvelut. Terveystarkastukset ja sosiaalipalveluita voidaan järjestää kunnassa, ja kunta laskuttaa asiakkaan vastaanottokeskusta.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajien terveydentilan parantaminen	Tarjotaan yhdenvertaiset terveyspalvelut kaikille huomioiden maahanmuuttajien erityistarpeet	<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalitoimi - Terveystarkastus - Muut toimijat - Koto-ryhmä
Kaikki asetuksen mukaiset terveystarkastukset toteutuvat		

Jos tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneella lapsella todetaan lastensuojelutarvetta, lastensuojelun järjestämisestä vastaa oleskelukunta.

Esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat saattavat tulla terveydenhuollon asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa, kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne. Tärkeää on myös huomioida, että rokotussuoja voi olla puutteellinen. Terveystarkastuksissa on kartoitettava asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveystilanne kokonaisvaltaisesti, jotta jatkon toimenpiteet ja palveluntarpeet voidaan määrittellä.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa pitää aina muistaa vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vievät monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioida ja selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö on tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta.

Akaa ja Urjala muodostavat perusterveydenhuollon sekä vanhus- ja vammaishuollon yhteistoiminta-alueen. Näiden palveluiden tuottamisesta vastaa Akaan kaupunki. Terveystarkastustyö pakolaisten parissa vaatii erityisosaamista. Heidän geneettinen taustansa tekee sen, että sairaudet poikkeavat suomalaisista kansantaudeista. Lisäksi tulkin kanssa työskentely vaatii useimmiten kaksinkertaisen vastaanottoajan. Tulkki on syytä varata ajoissa. Pakolaisen oireiden kartoittaminen voi viedä enemmän aikaa. On myös hyvä

muistaa, että pakolaisilla on alkuperästä ja kulttuurista riippuen omia odotuksia terveydenhuoltoa kohtaan. He saattavat hakeutua hoitoon kantasuomalaista herkemmin. Hoitohenkilökuntaa onkin hyvä kouluttaa, jotta he osaavat kohdata erilaisista kulttuureista tulevia potilaita. Pakolaisille kannattaa myös jakaa omankielistä tai selko-suomi materiaalia, esimerkiksi itsehoito-ohjeita, sairaudesta kertovia ohjeita ja toimenpiteisiin valmistautumisohjeita. Palvelut kohdennetaan oikein ja maahanmuuttajat saavat riittävästi tietoa palvelutarjonnasta. Oikein kohdennetut peruspalvelut vähentävät erityispalvelujen tarvetta ja samalla asiakkaat luottavat paremmin suomalaiseen palvelujärjestelmään.

10 MONIALAINEN VERKOSTOYHTEISTYÖ ERI TAHOJEN KANSSA

Laki kotoutumisen edistämisestä edellyttää paikallisten viranomaisten kehittävän kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinopalvelut ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja edistävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt. Nuorten ja työikäisten osalta kunnassamme kokoontuu säännöllisesti monialainen yhteistyöverkosto. Useilla järjestöillä on halua ja valmiudet toimia yhdessä maahanmuuttajien kanssa. Järjestöt hyötyvät uusista toimijoista ja uudenlaisista toimintatavoista sekä saavat kansainvälisiä vaikutteita käytännön toimintaansa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttaja saa tietoa ja tarvitsemiaan palveluita sekä tukea kotoutumiseensa	Luodaan säännöllisesti kokoontuva monialainen yhteistyöverkosto kotoutumisen tueksi	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan toimialat - muut paikalliset toimijat - Koto-ryhmä (sosiaalitoimi) - 3.sektorin toimijat - Vapaaehtoiset - TE-toimistot - ELY-keskus
Palveluiden järjestäminen ja kehittäminen verkostoyhteistyönä	<ul style="list-style-type: none"> - Viestintäkäytäntöjen kehittäminen 	
Verkostoyhteistyön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden kanssa 	
Kahdensuuntaisen kotoutumisen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Ystävätoimintamallien kehittäminen ja vapaaehtoistoiminta - Tarjotaan maahanmuuttajille mahdollisuuksia tuoda esiin omaa kulttuuriaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Seurakunta - 3. sektorin toimijat - maahanmuuttajat - vapaaehtoiset - koto-ryhmä

10.1 TE-toimistot

TE-palveluilla on keskeinen rooli kotoutumisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. TE-toimistot vastaa työnhakijoiden alkukartoituksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja työllisyyden edistämisestä.

10.2 Poliisi

Pirkanmaan poliisi antaa informaatiota ulkomaan kansalaisen Suomessa oleskeluun ja työnteko-oikeuteen liittyvissä asioissa. Poliisi antaa laillisuuskasvatusta myös maahanmuuttajille ja tekee yhteistyötä kuntien maahanmuuttoviranomaisten, eri päiväkotien, koulujen ja maahanmuuttajien peruskoulutusta antavien yksiköiden kanssa. Poliisilla on merkittävä rooli maahanmuuttajavastaisten asenteiden torjunnassa.

Akaa, Urjala ja Valkeakoski kuuluvat Pirkanmaan poliisilaitokseen. Pirkanmaan poliisilaitoksen pääpoliisiasema on Tampereella. Myös Valkeakoskella on poliisiasema.

Valkeakosken poliisiasema

Apiankatu 5
37600 Valkeakoski
puh. 071 874 6329 lupapalvelut
puh. 071 874 6310 poliisi

Oleskelulupa-asiat ratkaistaan ainoastaan Tampereen pääpoliisiasemalla ajanvarauksella. EU-kansalaisen rekisteröinnit, pysyvä oleskeluoikeus, tilapäisen suojelun haku, sekä oleskelukortin ja pysyvän oleskelukortin myöntäminen EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen maan kansalainen, tehdään kaikilla poliisiasemilla.

10.3 Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan palvelupisteet Etelä-Pirkanmaalla sijaitsevat Akaassa (Torkontie 2, 37800 Akaa) sekä Valkeakoskella (Valtakatu 9-11). Myös Urjalassa on kaksi Kelan etäpalvelupistettä: Ohjaamalla torstaisin klo 12-15 (Tampereentie 4), sekä työtoimintakeskuksella (Tampereentie 8).

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvan henkilön kanssa. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

10.4 Digi- ja väestötietovirasto

Lähin Digi- ja väestötietoviraston toimipiste on Tampereella. DVV suosittelee asiointia sähköisesti joko verkkoasiointina tai turvaviestinä.

Digi- ja väestötietovirasto: Tampere
Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere
Puh. 0295 536 320 (Ulkomaalaisten rekisteröinti ja kansainväliset asiat)
Avoinna: ma-pe klo 9.00-15.00 (ajanvaraus suotavaa)
Turvaviestit <http://turvaviestit.dvv.fi>

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai **vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa** sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

10.5 ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisten sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Pirkanmaalla.

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinopalveluilla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta. Lisätietoja KOTOL 1386/2010 87 §.

10.6 Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa.

Kunta yhdessä Urjalan Talot Oy:n kanssa järjestää asumista kiintiöpakolaisille ja kunnan yksityismajoitusta saaville tilapäistä suojelua hakeneille. Kuntaan tuleville on laadittu asumiskansio, joka sisältää turvallisuusohjeita, siivousohjeita ym. asuntoon ja asumiseen ohjeita selkokielellä ja käännettynä omalle äidinkielelle. Kansiossa on tärkeitä puhelinnumeroita, ensiapuohjeet ym. Maahanmuuttokoordinaattori käy jokaisen perheen kanssa asumiseen liittyvät asiat muuton yhteydessä ja ensimmäisten kuukausien aikana. Maahanmuuttokoordinaattori ohjaa ja opastaa kaikissa asumiseen liittyvissä asioissa koko kotoutumisen ajan yhdessä vuokranantajan ja muiden toimijoiden kanssa. Maahanmuuttokoordinaattori järjestää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa asumiseen liittyvää koulutusta.

11 HENKILÖSTÖN KOULUTUS

Kotouttamislaki edellyttää, että kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotoutumisessa. (KOTOL 1386/2010, 30 §) Urjalassa maahanmuuttajapalvelut toteutetaan peruspalvelujen piirissä. Tämä edellyttää, että henkilöstöllä tulee olla tarvittavaa osaamista maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioissa.

Urjalan kunnan henkilöstön osaamista kehitetään muun muassa yleisen ja kaikille toimialoille yhteisen henkilöstökoulutuksen avulla. Maahanmuuttajien kohtaaminen niin työyhteisössä kuin asiakastyössäkin on erityisen tärkeä osaamisen kehittämisaikaa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Luodaan toimintaedellytyksiä ja valmiuksia kohdata maahanmuuttajia erilaisissa palvelutilanteissa	Varmistetaan koulutuksella henkilöstön riittävä tieto ja osaaminen monikulttuurisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki tahot ja toimialat - Koto-ryhmä

12 TULKKIPALVELUT

Viranomaisen on kielilain (423/2003), sosiaalihuollon asiakaslain (812/2000) ja hallintolain (434/003) perusteella huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa viranomaisen käyttämää suomen tai ruotsin kieltä. Tulkkipalvelut ovat osa hyvää, asiakaslähtöistä palvelua (KOTOL 1386/2010). Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisesta säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.

Tulkkaus voi tapahtua läsnäolo- tai etätulkkauksena puhelimitse tai videotulkkauksena. Etätulkkaus sopii erityisesti silloin kun tulkkia tarvitaan nopeasti ja tulkattavat asiat ovat selkeitä ja luonteeltaan informatiivisia.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Parannetaan maahanmuuttajien oikeutta tulla ymmärretyksi ja osallistua oman asiansa käsittelyyn	<ul style="list-style-type: none"> - Tulkin käyttö kotoutumista edistävissä palveluissa - Varmistetaan tulkkauksen laatu käyttämällä vain ammatillisia tulkkeja 	Kaikki toimialat

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvottomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää, että tulkki on ammatillinen ja pätevä. Siksi on aina käytettävä ammattitulkkiä viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa. Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkikeskukset, joita on Suomessa yhdeksän. Pirkanmaan alueella tulkkaukspalveluja tarjoaa mm. Tampereen tulkikeskus sekä Länsi-Suomen tulkkipalvelu. Jokainen hallintokunta varaa omaan budjettiinsa tarvittavan määrärahan tulkkaukspalvelujen ostamiseen.

Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkauksekustannuksista. Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka. Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta. Tilapäistä suojelua saavien tulkkaukspalvelut voidaan korvata asiakkaan vastaanottokeskuksen kautta.

13 LÄHTEET

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) (KOTOL)
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
Toimeentulotukilaki (1412/1997)
Perusopetuslaki (1998/628)
kotouttaminen.fi

14 LISÄTIETOA

MAAHANMUUTTOON LIITTYVIÄ KESKEISIÄ LAKEJA JA ASETUKSIA

Ulkomaalaislaki 301/2004

Kansalaisuuslaki 359/2003

Valtioneuvoston asetus kansalaisuudesta 799/2004

Laki ulkomaalaisrekisteristä 1270/1997

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 (KOTOL)

Laki Maahanmuuttovirastosta 156/1995

Valtioneuvoston asetus Maahanmuuttovirastosta 193/2002

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 1326/2014

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta 1327/2014

Laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten 907/2017

Laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä 908/2017

Sisäministeriön asetus Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta 872/2017

UMA-KORTTI

Valtakunnallisesti eri organisaatiot / toimijat siirtyvät käyttämään UMA-järjestelmää (ulkomaalaisrekisteriä) maahanmuuttajien kirjausten välineenä. UMA-järjestelmää käyttää mm. maistraatti, Kela, poliisi, rajavartiolaitos, vastaanottokeskukset, kunnat ym.